

**Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання кафедри від 19 червня 2026 року № 4

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

імені Анатолія Назаренка

(Протокол засідання вченої ради

ХОППО ім. А. Назаренка від 30 червня 2026 року № 1)

Ректор Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка

Наказ від 01 липня 2026 № 214/но

 В.ОЧЕРЕТЯНКО

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації вчителів соціальної і здоров'язбережувальної
освітньої галузі (вчителі предметів духовно-морального спрямування
(етики, християнської етики, курсу «Духовність і мораль в житті
людини і суспільства»))**

**«ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТІВ СОЦІАЛЬНОЇ І
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ: ЦІННІСНО
ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ТА ДУХОВНО-МОРАЛЬНИЙ РОЗВИТОК
ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ НУШ»**

**Хмельницький
2026**

Розробник(и): Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка

Пулатова Людмила Йосипівна, завідувач кафедри теорії та методик суспільно-гуманітарних дисциплін Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка, кандидат філологічних наук

Напрямок підвищення кваліфікації: Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів відповідної освітньої галузі

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (тема 4.1. Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів відповідної освітньої галузі, Наказ МОН від 12.10.2022 № 904)

https://rada.info/upload/users_files/44950214/201728af13d92460d8ed85c99c33c4c2.pdf

Термін дії програми: з 01.01.2027 до 31.12.2027 року

Рецензенти:

Бриндікова Олеся Михайлівна, доцент кафедри теорії та методик суспільно-гуманітарних дисциплін Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка, кандидат філологічних наук, доцент.

Пастух Людмила Василівна, доцент кафедри теорії та методик суспільно-гуманітарних дисциплін Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка, кандидат психологічних наук

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми

Сучасний етап розвитку української освіти характеризується впровадженням компетентнісної моделі навчання, реалізацією Концепції Нової української школи та орієнтацією освітнього процесу на формування особистості, здатної до відповідального вибору, морального самовизначення, конструктивної соціальної взаємодії та активної громадянської участі. У цьому контексті особливого значення набувають предмети духовно-морального спрямування, які сприяють формуванню в учнів системи цінностей, моральної культури, світоглядних орієнтирів, духовної зрілості та усвідомленого ставлення до себе, інших людей, суспільства і навколишнього світу.

Актуальність програми зумовлена необхідністю вдосконалення професійних компетентностей педагогів, які викладають етику, християнську етику та курс «Духовність і мораль в житті людини і суспільства», відповідно до вимог Державних стандартів освіти, Професійного стандарту вчителя та сучасних викликів освітньої практики. В умовах суспільних трансформацій, воєнного стану, посилення інформаційних впливів і змін у ціннісних орієнтаціях молодого покоління зростає роль учителя як наставника, фасилітатора морального розвитку, провідника загальнолюдських і національних цінностей.

Особливої актуальності набувають питання реалізації ціннісно орієнтованого навчання, розвитку емоційного інтелекту, формування соціальної, громадянської та здоров'язбережувальної компетентностей учнів, створення безпечного психологічного середовища, підтримки психоемоційного благополуччя дітей та виховання культури відповідального ставлення до власного життя й життя інших людей. Предмети духовно-морального спрямування мають значний потенціал для формування життєвих навичок, розвитку критичного мислення, морального судження та здатності до прийняття етичних рішень у складних життєвих ситуаціях.

Програма спрямована на оновлення предметно-методичної, психологічної, оцінювально-аналітичної, інноваційної та громадянської компетентностей педагогів, ознайомлення з сучасними підходами до викладання предметів духовно-морального спрямування, ефективними технологіями навчання на основі цінностей, інтерактивними методами організації освітнього процесу та інструментами формувального оцінювання. Вона забезпечує професійний розвиток учителя як носія духовно-моральних цінностей, здатного формувати в учнів відповідальність, людяність, толерантність, патріотизм, повагу до людської гідності та готовність до свідомої участі в житті демократичного суспільства.

Цільова група: вчителі предметів духовно-морального спрямування (етики, християнської етики, курсу «Духовність і мораль в житті людини і

суспільства») загальноосвітніх навчальних закладів класів, які забезпечують реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 тиждень)

Особливості реалізації програми:

Програма реалізується на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та аксіологічного підходів.

Особливістю програми є поєднання теоретичної підготовки з практико-орієнтованою діяльністю учасників через аналіз модельних навчальних програм, розроблення сучасних навчальних матеріалів, використання цифрових інструментів, створення власних методичних продуктів та професійну рефлексію.

Навчання передбачає використання інтерактивних методів, кейсів, майстер-класів, педагогічних практикумів, групової роботи та обміну професійним досвідом.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: очна, дистанційна, на базі замовника.

Мета підвищення кваліфікації

Розвиток і вдосконалення професійних компетентностей учителів предметів духовно-морального спрямування (етики, християнської етики, курсу «Духовність і мораль в житті людини і суспільства») щодо реалізації вимог Державного стандарту базової середньої освіти, концепції Нової української школи та Професійного стандарту вчителя через опанування сучасних підходів до духовно-морального виховання учнів, навчання на основі цінностей, формування громадянської, соціальної та культурної компетентностей здобувачів освіти, створення безпечного й інклюзивного освітнього середовища, використання інноваційних педагогічних технологій та практик формувального оцінювання в освітньому процесі.

Завдання підвищення кваліфікації

- поглибити знання педагогів щодо нормативно-правових засад реалізації Державного стандарту базової середньої освіти та особливостей викладання предметів духовно-морального спрямування в умовах НУШ;
- ознайомити учасників із сучасними підходами до духовно-морального, громадянського та ціннісного виховання дітей і молоді;
- розширити розуміння сутності духовності, моральних цінностей, світоглядних орієнтирів та їх ролі у формуванні особистості учня;
- удосконалити вміння реалізовувати аксіологічний, компетентнісний, діяльнісний та особистісно орієнтований підходи в освітньому процесі;

- розвинути здатність проєктувати та проводити сучасні уроки й виховні заходи, спрямовані на формування морально-етичних якостей, відповідальності, емпатії, толерантності та громадянської свідомості учнів;
- сформувати навички використання сучасних педагогічних технологій, інтерактивних методів, цифрових ресурсів та освітніх платформ у викладанні предметів духовно-морального спрямування;
- удосконалити вміння застосовувати формувальне оцінювання та інші інструменти моніторингу освітніх досягнень учнів;
- розвинути навички створення безпечного, психологічно комфортного, інклюзивного та ціннісно орієнтованого освітнього середовища;
- поглибити розуміння ролі сімейних, загальнолюдських, національних і європейських цінностей у вихованні особистості;
- удосконалити здатність організовувати партнерську взаємодію з учнями, батьками та іншими учасниками освітнього процесу;
- сприяти розвитку професійної рефлексії, педагогічної етики, лідерських якостей та готовності до безперервного професійного самовдосконалення;
- формувати готовність до впровадження інноваційних практик духовно-морального виховання відповідно до сучасних суспільних викликів і потреб української освіти.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- А1. мовно-комунікативна компетентність;
- А2. предметно-методична компетентність;
- А3. інформаційно-цифрова компетентність;
- Б1. психологічна компетентність;
- Б2. емоційно-етична компетентність;
- Б3. компетентність педагогічного партнерства;
- В1. інклюзивна компетентність;
- В2. здоров'язбережувальна компетентність
- Г1. прогностична компетентність;
- Г2. організаційна компетентність;
- Г3. оцінювально-аналітична компетентність;
- Д1. компетентність навчання впродовж життя.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знання й розуміння

Учасник програми:

- розуміє алгоритм побудови індивідуальної освітньої траєкторії та нормативні вимоги до накопичувальної системи годин;
- розуміє нормативно-правові засади реалізації Державного стандарту базової середньої освіти та особливості викладання предметів духовно-морального спрямування в умовах Нової української школи;
- знає концептуальні засади ціннісно орієнтованого навчання та виховання як основи соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі;

- усвідомлює сутність понять «духовність», «моральність», «цінності», «гідність», «відповідальність», «совість», «співчуття», «милосердя», їх роль у розвитку особистості дитини;
- розуміє особливості формування духовно-моральних цінностей учнів на різних вікових етапах;
- знає сучасні педагогічні технології, методики та форми організації освітнього процесу з предметів духовно-морального спрямування;
- розуміє механізми формування світогляду, морального вибору та життєвих орієнтирів здобувачів освіти;
- знає принципи створення безпечного, психологічно комфортного та інклюзивного освітнього середовища;
- розуміє особливості реалізації діяльнісного, компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів у духовно-моральному вихованні;
- знає сучасні підходи до формування оцінювання навчальних досягнень учнів у процесі вивчення предметів духовно-морального спрямування;
- усвідомлює значення професійної етики педагога та власного прикладу у формуванні ціннісних орієнтацій учнів;
- розуміє природу професійного стресу, чинники його виникнення та шляхи розвитку педагогічної резильєнтності.
- знає можливості цифрових ресурсів та інструментів штучного інтелекту для навчання;
- усвідомлює особливості організації інклюзивного освітнього середовища;
- розуміє природу професійного стресу вчителя, його прояв та чинники, які його провокують, а також шляхи профілактики;

Уміння

Учасник програми вміє:

- критично оцінювати власний рівень володіння професійними компетентностями згідно з Професійним стандартом;
- самостійно обирати актуальні напрями підвищення кваліфікації, що усувають професійні дефіцити;
- стратегічно планувати професійний розвиток та гнучко коригувати власну траєкторію навчання впродовж життя.
- проектувати та реалізовувати компетентнісно орієнтовані заняття з предметів духовно-морального спрямування відповідно до вимог Державного стандарту;
- добирати зміст, методи та форми роботи для формування морально-етичних і духовних цінностей учнів;
- використовувати сучасні освітні технології, інтерактивні методи навчання, кейс-метод, дискусії, сторітелінг, проектну діяльність та технології розвитку критичного мислення;
- створювати ситуації морального вибору та організовувати ціннісний діалог в освітньому процесі;

- застосовувати формувальне оцінювання для підтримки особистісного розвитку та навчального поступу учнів;
- розробляти навчально-методичні матеріали, практичні кейси та виховні заходи духовно-морального спрямування;
- інтегрувати зміст предметів духовно-морального спрямування з іншими освітніми галузями;
- використовувати цифрові ресурси та електронні освітні інструменти для організації навчання;
- створювати безпечне, доброзичливе та психологічно підтримувальне освітнє середовище;
- адаптувати навчальні матеріали відповідно до індивідуальних освітніх потреб учнів;
- здійснювати професійну рефлексію, аналізувати власну педагогічну діяльність та планувати індивідуальну траєкторію професійного розвитку;
- використовувати практики саморегуляції та розвитку резильєнтності для збереження професійного благополуччя.

Диспозиції (цінності, ставлення):

Учасник програми:

- усвідомлює цінність духовно-морального виховання як важливого чинника формування особистості громадянина України;
- визнає пріоритет людської гідності, поваги до прав людини, свободи совісті та відповідальності у вихованні дітей і молоді;
- демонструє повагу до культурного, релігійного та світоглядного різноманіття українського суспільства;
- сповідує принципи педагогіки партнерства, взаємоповаги та співпраці між усіма учасниками освітнього процесу;
- виявляє готовність до відкритого діалогу, толерантності та ненасильницької комунікації;
- усвідомлює цінність сім'ї, родинних традицій та міжпоколінної взаємодії у вихованні особистості;
- демонструє відповідальне ставлення до професійної діяльності та власного морального прикладу;
- визнає цінність безперервного професійного розвитку та самовдосконалення;
- виявляє готовність до впровадження інноваційних підходів у духовно-моральному вихованні;
- підтримує ідеї інклюзії, рівності можливостей та доступності освіти для всіх учнів;
- усвідомлює важливість збереження власного психоемоційного здоров'я та розвитку професійної стійкості;
- демонструє відкритість до самоаналізу, професійної рефлексії та вдосконалення власної педагогічної практики;
- сприймає духовно-моральне виховання як основу формування відповідальної, свідомої, патріотичної та соціально активної особистості.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Формувальне оцінювання:

- участь у вебінарах;
- виконання практичних завдань;
- взаємооцінювання;
- рефлексія.

Підсумкове оцінювання:

Узагальнена кількість балів за видами робіт (100 балів):

- участь в конференції – 20 балів;
- результати педагогічної практики – 40 балів;
- підсумкова залікова робота – 20 балів;
- рефлексія – 20 балів.

Критерії:

При оцінюванні враховується методична доцільність, компетентнісна спрямованість, інноваційність, практична реалізованість

Прохідний бал – 60

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво

Вартість: безоплатно відповідно до регіонального замовлення слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних, керівних працівників і працівників науково-методичних об'єднань Хмельницької області на 2027 рік

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття у форматі вебінарів (синхронні заняття) та практичні заняття (асинхронні), що спрямовані на формування здатності педагогів проєктувати освітній процес як цілісну систему діяльності учня на засадах компетентнісного, діяльнісного та інтерпретаційного підходів.

Особливістю синхронних занять є поєднання стислого теоретичного блоку з активною роботою учасників у форматі дизайн-сесій, кейс-аналізу, обговорення педагогічних практик та моделювання фрагментів уроків. Значна увага приділяється осмисленню сучасного уроку, що інтегрує зміст, діяльність, оцінювання та освітнє середовище.

Практичні (асинхронні) заняття орієнтовані на створення власних методичних продуктів: компетентнісно орієнтованих завдань, сценаріїв уроків, елементів навчальних проєктів, а також на формування критичного мислення та опанування цифрових освітніх ресурсів.

Підсумкові результати навчання досягаються через виконання комплексної залікової роботи, участі у конференції, розроблення навчальних матеріалів і їх рефлексивний аналіз.

Зміст програми структуровано за трьома модулями, які логічно відображають перехід від теоретичного осмислення підходів до навчання – до проєктування діяльності учнів і створення власних педагогічних практик.

Зміст програми складається з 3 модулів та 9 взаємопов'язаних тем та педагогічної практики. На етапі завершення навчання слухачі виконують комплексну залікову роботу.

Навчально-тематичний план

		30 годин	Лекції	Практичні заняття	Контрольні заходи
1	Модуль 1. Підтримка благополуччя учасників освітнього процесу та робота в інклюзивному середовищі (напрямок Психологічна підтримка учасників освітнього процесу. Особливості роботи з дітьми з ООП)	6	2	4	
1.1	Тема 1.1 Профілактика та подолання професійного стресу педагога. Посилення резилієнтності вчителів (напрямок Психологічна підтримка учасників освітнього процесу)	3	1	2	
1.2	Тема 1.2 Проєктування безпечного, інклюзивного освітнього середовища: практичні інструменти для педагога (напрямок Інклюзивна освіта: особливості роботи з дітьми з ООП)	3	1	2	
2	Модуль 2. Ціннісно-сміслові основи професійної діяльності педагога (напрямок Професійна ідентичність вчителя)	4	2	2	
2.1	Тема 2.1 Професійний бренд сучасного педагога: від професійної ідентичності до професійного впливу (напрямок Професійна ідентичність вчителя)	2	1	1	
2.2	Тема 2.2 Нормативно-правові акти України щодо оцінювання рівня професійного розвитку педагогічних працівників. Професійний стандарт – документ, який містить вимоги до кваліфікації педагогічних працівників та їх компетентностей (напрямок Професійна ідентичність вчителя)	2	1	1	
3	Модуль 3. Розвиток компетентностей фахового спрямування. Предметно-методичний блок (напрямок Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі)	15	3	12	
3.1	Тема 3.1 Цифрові інструменти та рішення в професійній діяльності вчителя (напрямок Цифрові технології педагогічної діяльності)	2		2	

3.2	Тема 3.2 Формування духовно-моральної особистості в умовах сучасної освіти: цінності, смисли та життєві орієнтири (напрямок Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі)	2	1	1	
3.3	Тема 3.3 Навчання на основі цінностей у НУШ: формування світогляду, громадянської відповідальності та культури взаємин (напрямок Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі)	2	1	1	
3.4	Тема 3.4 Сучасні педагогічні технології викладання предметів духовно-морального спрямування: діяльнісний, компетентнісний та діалогічний підходи (напрямок Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі)	3		3	
3.5	Тема 3.5 Професійна компетентність учителя предметів духовно-морального спрямування: цінності, педагогічне лідерство та оцінювання освітніх результатів (напрямок Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі)	2	1	1	
3.6	Педагогічна практика. Розроблення та презентація компетентнісно орієнтованого освітнього продукту (напрямок Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі)	4		4	
4	Підсумкові заходи	5	1	2	2
4.1	Формування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічного працівника (забезпечує НМЦ організації та підвищення кваліфікації)	1	1		
4.2	Контроль знань (тестування, підсумкова робота тощо)	2			2
4.3	Підсумкова сесія (конференція) з обміну досвідом	2		2	
Усього		30	8	20	2

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. ПІДТРИМКА БЛАГОПОЛУЧЧЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА РОБОТА В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

(напрямок Психологічна підтримка учасників освітнього процесу. Особливості роботи з дітьми з ООП)

**Тема 1.1. Профілактика та подолання професійного стресу педагога.
Посилення резилієнтності вчителів**

Феномен стресу в сфері комунікативної діяльності людини. Природа професійного стресу в роботі вчителя. Чинники професійного стресу педагога. Ідентифікування станів як індикаторів професійного вигорання педагога та напрацювання шляхів їх подолання як запорука профілактики професійного стресу вчителя.

Інструменти для зниження щоденного стресу та стратегії побудови довгострокової адаптивності (резилієнтності) до викликів. Механізми відновлення після пережитих криз. Посилення ресурсності педагога як чинник підвищення рівня його стресостійкості.

Тема 1.2. Проєктування безпечного, інклюзивного освітнього середовища: практичні інструменти для педагога

Поняття безпечного та інклюзивного освітнього середовища. Нормативно-правові засади забезпечення безпеки та інклюзії в закладах освіти. Принципи універсального дизайну та розумного пристосування в освітньому процесі. Виявлення та усунення фізичних, інформаційних, соціальних і психологічних бар'єрів. Практичні інструменти створення комфортного освітнього простору, підтримки позитивного мікроклімату та запобігання дискримінації. Аналіз освітнього середовища закладу освіти та розроблення рекомендацій щодо підвищення його безпечності й інклюзивності. Проєктування безпечного, інклюзивного освітнього середовища.

МОДУЛЬ 2. ЦІНІСНО-СМИСЛОВІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

(напряом Професійна ідентичність вчителя)

Тема 2.1. Професійний бренд сучасного педагога: від професійної ідентичності до професійного впливу

Оосмислення професійного бренду педагога як складової його професійної ідентичності, репутації та професійного впливу в освітньому середовищі. Розглядаються сучасні підходи до розуміння особистого та професійного бренду в контексті освіти, лідерства та розвитку людського потенціалу. Аналізується взаємозв'язок між професійними цінностями, компетентностями, педагогічною місією та формуванням унікального професійного образу педагога. Розкривається роль автентичності, професійної етики та ціннісної узгодженості у побудові довіри до педагога. Особлива увага приділяється розвитку педагогічної агентності через усвідомлення власного професійного впливу та здатності генерувати освітні зміни.

Тема 2.2. Нормативно-правові акти України щодо оцінювання рівня професійного розвитку педагогічних працівників. Професійний стандарт – документ, який містить вимоги до кваліфікації педагогічних працівників та їх компетентностей

Ознайомлення слухачів із законодавчими та нормативно-правовими засадами оцінювання професійного розвитку педагогічних працівників в Україні. Аналізується роль атестації та сертифікації як інструментів оцінювання професійної діяльності педагогічних працівників відповідно до чинного законодавства.

У межах теми розкривається сутність професійного стандарту як основи для визначення професійних компетентностей і кваліфікацій педагогічних працівників. Окремий акцент робиться на формуванні готовності педагогів здійснювати самоаналіз професійної діяльності відповідно до вимог професійного стандарту та сучасних освітніх викликів. Опрацювання теми сприятиме усвідомленню педагогічними працівниками нормативних орієнтирів професійного зростання, підвищенню відповідальності за власний професійний розвиток і ефективному плануванню освітньої кар'єри.

МОДУЛЬ 3. РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХОВОГО СПРЯМУВАННЯ. ПРЕДМЕТНО-МЕТОДИЧНИЙ БЛОК

(напряом Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі)

Тема 3.1. Цифрові інструменти та рішення в професійній діяльності вчителя

Добір цифрових освітніх ресурсів з урахуванням мети навчання, вікових особливостей та освітніх потреб здобувачів освіти. Використання цифрових платформ як конструктора навчального контенту. Адаптація створених матеріалів до освітніх потреб учнів. Принципи академічної доброчесності у використанні цифрових матеріалів.

Тема 3.2. Формування духовно-моральної особистості в умовах сучасної освіти: цінності, смисли та життєві орієнтири

У межах теми розглядаються сучасні підходи до духовно-морального виховання дітей та молоді в умовах Нової української школи. Аналізуються поняття «духовність», «моральність», «цінності», їх світське та релігійне трактування в контексті освітнього процесу. Висвітлюється роль предметів духовно-морального спрямування у формуванні цілісного світогляду, моральної відповідальності, внутрішньої культури та життєвих орієнтирів учнів. Учасники ознайомлюються з психолого-педагогічними умовами розвитку духовної особистості, механізмами формування морально-етичних якостей, відповідального ставлення до себе, інших людей, суспільства та навколишнього світу. Особлива увага приділяється вихованню людської гідності, емпатії, милосердя, поваги до людського життя, свободи та відповідальності як базових цінностей демократичного суспільства. Розглядаються шляхи інтеграції духовно-морального змісту в освітній процес на засадах дитиноцентризму, педагогіки партнерства та компетентнісного підходу.

Тема 3.3. Навчання на основі цінностей у НУШ: формування світогляду, громадянської відповідальності та культури взаємин

Тема присвячена реалізації ціннісного компонента Державного стандарту базової середньої освіти та концептуальних засад Нової української школи. Учасники аналізують роль навчання на основі цінностей як важливого чинника особистісного розвитку здобувачів освіти. Розглядаються механізми формування світогляду учнів через осмислення моральних норм, духовних традицій українського народу, загальнолюдських та європейських цінностей. Особлива увага приділяється вихованню поваги до людської гідності, прав людини, сімейних традицій, національної ідентичності, соціальної відповідальності та культури мирного співіснування. Висвітлюються можливості використання життєвих ситуацій, моральних дилем, кейсів, притч, історій успіху та соціально значущих проєктів для розвитку морального судження й критичного мислення учнів. Розглядається роль сімейних цінностей та партнерської взаємодії школи і родини у формуванні гармонійної особистості сучасного українця.

Тема 3.4. Сучасні педагогічні технології викладання предметів духовно-морального спрямування: діяльнісний, компетентнісний та діалогічний підходи

У межах теми висвітлюються сучасні педагогічні технології, які забезпечують реалізацію компетентнісного потенціалу предметів духовно-морального спрямування. Розглядаються особливості організації діяльнісного навчання, діалогічної взаємодії, проблемно-пошукової діяльності та розвитку критичного мислення учнів. Учасники ознайомлюються з методикою використання інтерактивних технологій, морально-етичних кейсів, дискусій, рольових ігор, сторітелінгу, проєктного навчання та практик рефлексії. Аналізуються можливості створення безпечного освітнього середовища, яке сприяє відкритому обговоренню моральних проблем, розвитку навичок комунікації, співпраці та ненасильницької взаємодії. Особлива увага приділяється використанню цифрових ресурсів і сучасних освітніх платформ для організації змішаного та дистанційного навчання. Учасники набувають практичного досвіду проєктування компетентнісно орієнтованих занять, спрямованих на формування ціннісних орієнтацій, моральної відповідальності та життєвих компетентностей учнів.

Тема 3.5. Професійна компетентність учителя предметів духовно-морального спрямування: цінності, педагогічне лідерство та оцінювання освітніх результатів

Тема спрямована на розвиток професійної компетентності педагога як носія цінностей і провідника духовно-морального розвитку учнів. Розглядаються положення Професійного стандарту вчителя щодо планування

освітнього процесу, організації навчання, оцінювання результатів та професійного саморозвитку. Особлива увага приділяється системній компетентності педагога, педагогічній етиці, особистісному прикладу вчителя та його ролі у формуванні безпечного й ціннісно насиченого освітнього середовища. Учасники опрацьовують сучасні підходи до проєктування уроків предметів духовно-морального спрямування, визначення очікуваних результатів навчання та добору ефективних методів навчання. Висвітлюються особливості формування оцінювання, надання конструктивного зворотного зв'язку, розвитку самооцінювання та рефлексії учнів. Значна увага приділяється професійному самовдосконаленню педагога, розвитку педагогічної рефлексії, емоційної стійкості та готовності до безперервного професійного розвитку в умовах сучасних освітніх змін.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Розроблення компетентісно орієнтованого уроку з предмета духовно-морального спрямування.
2. Створення навчально-методичного кейсу для формування ціннісних орієнтацій учнів.
3. Проєктування виховного заходу на засадах педагогіки партнерства та навчання на основі цінностей.
4. Розроблення авторського дидактичного матеріалу з використанням сучасних цифрових інструментів.
5. Створення збірника моральних дилем, кейсів або ситуацій для організації ціннісного діалогу на уроках.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 26.05.2026).
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20> (дата звернення: 26.05.2026).
3. Державний стандарт базової середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п> (дата звернення: 26.05.2026).
4. Державний стандарт початкової освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 (у редакції постанови КМУ від 24.07.2019 № 688). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п> (дата звернення: 26.05.2026).
5. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Затверджений наказом Міністерства економіки України від 29.08.2024 № 2222. URL: <https://register.nqa.gov.ua> (дата звернення: 26.05.2026).

6. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 26.05.2026).

7. Типові освітні програми та модельні навчальні програми для закладів загальної середньої освіти соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі. URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 26.05.2026).

Основна література

1. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ : Академвидав, 2022. 320 с.

2. Богуш А. М., Варяниця Л. О. Духовно-моральне виховання дітей та молоді в умовах сучасних освітніх трансформацій : навч.-метод. посіб. Київ : Слово, 2023. 256 с.

3. Кремень В. Г. (ред.). Освіта України в умовах суспільних трансформацій: ціннісний вимір : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2023. 384 с.

4. Пометун О. І. Навчання на основі цінностей: методичні орієнтири для сучасного педагога : посібник. Київ : Освіта, 2024. 196 с.

5. Савченко О. Я. Ціннісний потенціал сучасної шкільної освіти : методичний посібник. Київ : Саміт-Книга, 2022. 184 с.

6. Сухомлинська О. В. Духовність і мораль у сучасному освітньому просторі України : науково-методичний посібник. Київ : Педагогічна думка, 2023. 240 с.

7. UNESCO. Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education. Paris : UNESCO Publishing, 2022. 186 p.

8. OECD. Education at a Glance 2024: OECD Indicators. Paris : OECD Publishing, 2024. 498 p.

9. OECD. Future of Education and Skills 2030: Conceptual Learning Framework. Paris : OECD Publishing, 2023. 124 p.

10. Council of Europe. Competences for Democratic Culture: Reference Framework. Vol. 1–3. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2022.

Додаткова література

1. Бех І. Д. Ціннісно-сміслові орієнтири духовного розвитку особистості в умовах сучасних суспільних викликів // Педагогіка і психологія. 2023. № 2. С. 5–15.

2. Вознюк О. В. Формування духовно-моральних цінностей учнів в умовах Нової української школи // Український педагогічний журнал. 2022. № 4. С. 74–83.

3. Журба К. О. Виховання відповідальності та морального вибору в освітньому процесі закладу загальної середньої освіти // Рідна школа. 2024. № 1. С. 12–19.

4. Козловська І. М. Ціннісно орієнтоване навчання як складова компетентнісного підходу в НУШ // Нова педагогічна думка. 2023. № 3. С. 36–42.

5. Максименко С. Д. Духовний розвиток особистості: психологічні механізми та педагогічні умови // Практична психологія та соціальна робота. 2022. № 6. С. 3–10.
6. UNICEF Ukraine. Life Skills and Social Emotional Learning in Education: Practical Toolkit for Teachers. Kyiv : UNICEF, 2023.
7. European Commission. Pathways to School Success: Supporting Learners' Well-being and Educational Achievement. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2022.
8. OECD. Skills for Social Progress: The Power of Social and Emotional Skills. Updated edition. Paris : OECD Publishing, 2023.
9. UNESCO. Transforming Education Summit: Commitments to Values-Based Education. Paris : UNESCO Publishing, 2023.
10. Hattie J. Visible Learning: The Sequel. London : Routledge, 2023.
- 1.